

Наші шановні допитливі читачі, вам хотілося познайомитися ближче з тими нашими колегами, керівниками, студентами, хто так чи інакше привертає своєю неординарністю, збільшує досягнення академії в науці, визначає майбутній напрямок діяльності вузу... Будь ласка. А оскільки саме герої нашого наступного нариса відноситься відразу до всіх цих визначень, то — знайомтеся ближче... **Відверта розмова з ректором ЗДІА Володимиром Івановичем Пожусвим!**

Как молоды мы были... Как верили в себя...

... Якщо доручити двом людям, один із яких математик, виконання будь-якої незнайомої їм роботи, то математик зробить її краще!
(Із тверджень Гуго Штейнгауса)

Для початку невелика історична довідка, свого роду візитна картка: **Пожусв Володимир Іванович.** Народився 10 лютого 1950 року в с. Ново-Дмитріївка Харківської

області. У 1967-му році закінчив із золотою медаллю Барвенківську середню школу. У 1972-му році - Дніпропетровський державний університет за фахом "Механіка". Через 4 роки, у 1976 році йому присвоєна вчена ступінь кандидата технічних наук, у 1981-му - звання доцента. Нині Володимир Іванович Пожусв - доктор фізико-математичних наук, професор і ректор академії.

Перше питання, що ми задали Володимирі Івановичу, чому математика і чому саме Дніпропетровський держ-університет?

- Не пам'ятаю, щоб переді мною вставав якийсь вибір "математика або ...". **Тільки математика!** А от що стосується вузу, отут рішення було, я б сказав, трохи спонтанним. Я коливався між університетами Харкова і Дніпропетровська. 1967 рік був винятковим для тодішніх абітурієнтів, і от з якої причини: це був рік, коли з освітньої практики нашої школи виводили 11-й клас. І вступні іспити здавали не тільки випускники 11-х класів, але і десятикласники. Конкурс у технічних вузах був скажений, досягав 4-х медалістів на місце.

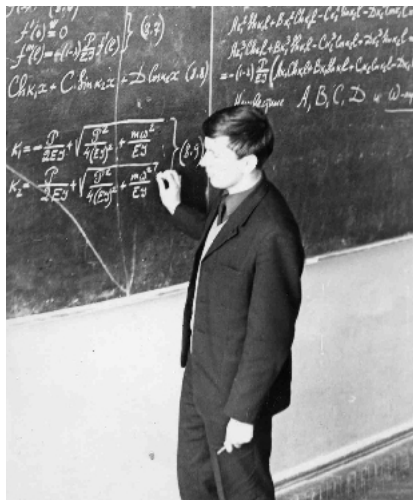
Як я вже говорив, допоміг випадок: два моїх шкільних приятелі поступали в Дніпропетровський державний університет - до них я і приєднався. Усе закінчилося тим, що друзям не пощастило, а я став студентом ДДУ і уже восени відправився, як водилося в ті часи, у колгосп.

Отже, ви - студент. Чим запам'яталися перші студентські кроки?

- Почну з того, що Дніпропетровськ завжди був містом з високим освітнім, науковим потенціалом. Таким чином, половина моєї групи виявилася випускниками дніпропетровських фізико-математичних спецшкіл. Зрозуміло, прагнення бути на рівні підстобувало мене. Я для себе поставив задачу стати першим серед 250 однокурсників.

Вийшло?

- Без зайвої скромності відповім - так. З I курсу я записався в науковий кружок, і не один. Починаючи з III-го одержував Ленінську стипендію, а вона була одна на факультет. А розподілявся я по закінченні вузу під номером першим. Крім того, брав активну участь у громадському житті вузу, був членом комітету комсомолу ДДУ, членом Ради молодих вчених університету.

Математика може відкрити визначену послідовність навіть у хаосі.
(Гертруда Стайн)

Володимир Іванович, зрозуміло, жити довелося в гуртожитку. Яким він залишився у Вашій пам'яті?

- Якщо, припустимо, порівнювати з нашим, академічним, то це — небо і земля! Але яка то була школа життя, колективізму. Адже практично все ми створювали своїми руками. Мені пощастило — цілих три з половиною роки ми жили в кімнаті в одному й тому ж складі. Усім ділилися: дні народження відзначали разом, кожний ніс, що було, - картоплю, сало... Підтримували один одного. Самі прибирали в кімнатах, раз на місяць несли чергування у всьому гуртожитку з дотримання порядку. Народ був різний за роками: хто зі шкільної лави, а хто після служби в армії. Але старші товариші ні-чому поганому нас ніколи не вчили. А ми, зі своєї сторони, намагалися допомагати їм у навчанні (трохрічна перерва в заняттях позначалася).

До речі, зі своєю майбутньою дружиною ми, хоча вона і поступила в ДДУ на два роки пізніше за мене на хімічний факультет, познайомилися і подружилися саме там... З тих пір - 35 років разом.

Пам'ятаю, у нашому гуртожитку була розкішна бібліотека, точніше, три читальних зали, потрапити в які для занять було не просто. Чергу, щоб працювати на кращих місцях, біля вікна, займали з шостої ранку. Тетяна жила на тому ж поверсі, де

розташовувався читальний зал, а мені з 5-го спускатися було довше, от вона для мене і "столбила" місце, позначаючи мою чергу стопкою підручників. Взагалі, відношення до навчання було дуже серйозне.

Чи вдається Вам підтримувати відносини з університетськими друзями?

- Підтримую, звичайно, зустрічаємося, хоча життя і розкидало нас досить далеко один від одного. Коля Довбишев у Москві, Боря Прокоф'єв у Полтаві... Толя Зеленський - доцент Дніпропетровського будівельного інституту, Вася Кузьменко - професор ДДУ. Недавно відзначали 60-річчя Валери Панфілова, доктора філософських наук ДДУ. Усі вони - мої друзі з 1967-го року. Узагалі, наш випуск дав більше всіх докторів фізико-математичних наук. Сильний був випуск...

Наш девіз "Свій вуз - своїми руками" наскільки актуальним був для тодішнього ДДУ?

- Так на 100% актуальний. В будівництві університету приймали активну участь студенти, і не примусово, а від чистого серця. Після I-го курсу ми закладали фундамент для 3-го і 4-го корпусів гуртожитку, а після III-го працювали на цегельному заводі, "заробляючи" цеглу для університету.

Не можна бути дійсним математиком, не будучи трохи поетом.
(Карл Вейєрштрассе)

Ну а крім навчання?

- У кожного покоління студентські роки - свої. В мій час розваг було, може, і не так багато, але ми вміли цінувати їх. Це і прогулянки по Дніпру, і походи в

Прометеев Вогонь першого ректора

**“Дари огонь, как Прометей,
и не жалей ты для людей
огня души своей!”**

Слова цієї позабутої нині пісні якнайкраще підходять до життя першого ректора нашого вузу - Юрія Михайловича Потебні, що так рано обірвалося. Починаючи серію публікацій, присвячену пам'яті ректора, ми хотіли б тим самим не тільки віддати йому належне, але і познайомити з цією незвичайною людиною всіх тих, кому не довелося знати першого ректора академії особисто.

Отже, нарис перший. Сторінки біографії.

Життя дається людині один раз...

Юрій Михайлович народився 26 серпня 1926 року в простій робочій родині. Уродженець Миргородського району Полтавської області. Підлітком у роки Великої Вітчизняної війни разом з родиною евакуювався в Архангельську область, в місто Котлас. Там він закінчував вечірню школу, одночасно працюючи.

У 1945 році, повернувшись на рідну Україну, Юрій Михайлович вступив до Дніпропетровського металургійного інституту і закінчив його з червоним дипломом. Доля було завгодно, щоб після розподілу випускник-відмінник опинився в Запоріжжі, на заводі “Запоріжсталь”, де він працював спочатку помічником майстра, потім майстром і, нарешті, начальником зміни доменного цеху.

У грудні 1955 року, набувши практичного досвіду, Юрій Михайлович здійснив намір вступити до аспірантури ДМетІ. 1959-й рік ознаменувався для майбутнього ректора успішним захистом дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Рік 1960-й... Восени 1960-го року Мінвуз УРСР затверджує Ю. М. Потебню деканом вечірнього факультету Запорізької філії ДМетІ, а через п'ять років - директором філії.

Тут варто перерватися й розповісти про те матеріально-технічне забезпечення, що мав наш вуз у пору свого становлення. Почнемо з того, що в нього не було власних навчальних площ. Заняття проходили в навчальних класах Металургійного технікуму. Те ж стосувалося гуртожитку для іногородніх студентів перших денних груп - адміністрація Запорізької філії ДМетІ орендувала один поверх гуртожитку на Правому березі. Але на початку 1962-63 навчального року факультету була виділена окрема трьохповерхова будівля на розі проспекту Леніна і вулиці Добролюбова. Це корпус №1, де і понині розміщуються найстаріші кафедри ВНЗ - хімії і фізики. Будинок вимагав серйозного ремонту, що робився силами викладачів і студентів. Незабаром факультетові був передан ще один будинок - корпус №2. Нині це адміністративний корпус. На той час будинок також був малопритатним для

проведення в ньому занять. Знову аврал, ремонт, перебудова для дружної команди однодумців - викладачів, студентів, деканату. В цей час Юрій Михайлович, учений, металург і декан факультету, просто змушений був освоїти ще одну професію - будівельника. Це виявилось нагальною потребою. Будинок по вул. Трегубенко був напівзруйнований, на нього не збереглася проектна документація, ускладнювало справу і нестандартне планування “соцміста” архітектором Весніним.

Рік 1965-й... Настав 1965-й рік, рік реорганізації факультету у філію

ДМетІ з денною формою навчання. Кипіла робота на будівельному майданчику, де зводився новий навчальний корпус, в якому розташовується нині бібліотека. У цей момент, у силу необхідності вирішувати глобальну задачу, Юрій Михайлович Потебня організував і очолював рух, що відомий нам і понині: “Свій ВНЗ - своїми руками”!

Талановитий організатор, Потебня зумів привернути увагу до своєї “дитини” багатьох керівників і одержав підтримку багатьом своїм проектам “нагорі”. Головним чином за рахунок самвідданої праці студентів і співробітників ВНЗ був побудований комплекс “Студентська Січ” на березі Старого Дніпра, що включав житловий комплекс, їдальню, спорткомплекс, санаторій-профілакторій, спортивні площадки. Потім настала черга корпусів гуртожитку, кафе “Романтика”, переходу між корпусами №1 і №2, спортивного залу...

До 1976 року Запорізька філія ДМетІ являла собою практично самостійний ВНЗ з денною, вечірньою, заочною формами навчання. У ВНЗ йшов продуманий і добре організований навчальний процес, уже велися свої наукові дослідження, був прекрасний кадровий склад, могутня матеріально-технічна база. У результаті, на базі філії був створений Запорізький індустріальний інститут.

У центрі всього бойового і кипучого життя інституту був Юрій Михайлович Потебня, що приймав в усьому найдіяльнішу участь, переймався всіма подробицями, не даючи собі самому можливості відпочити, розслабитися. А таке навантаження не могло не позначитися на стані його здоров'я. Професор В. С. Гавриш відзначав у своїх спогадах: “... при житті йому (Ю. М. Потебні) не вистачало 6-денного робочого тижня, робочий день його тривав 12-13 годин. Він весь був спрямований у майбутнє, що вибудовувалося ним...”. Як наслідок такої напруги - інфаркт. Лікарі, зрозуміло, вимагали спокою і нерухомості, але... 31 травня 1983 року зупинилося полум'яне серце першого ректора академії. Є тільки мить між минулим і майбутнім. Саме вона має назву “життя”

Поховали Юрія Михайловича Потебню з усіма почесностями. Подяка, любов і повага до свого керівника і ректора привели до Палацу металургів практично всіх студентів вузу. Гандбольна команда ЗІІ, у знак своєї любові і поваги до ректора, несла труну з тілом покійного в останню путь на витягнутих руках!

Про нього чимало з вдячністю говорять, його часто згадують ті, кому пощастило працювати з ним пліч-о-пліч або вчитися у нього. Його пам'ятають, а це значить, що Юрій Михайлович Потебня і його справа не вмерли. А сам Перший ректор перейшов в інший план існування. Поки ми пам'ятаємо людину, вона живе з нами, у наших серцях. Давайте ж пам'ятати. Він заслужив це усім своїм полум'яним і яскравим життям, яке не шкодував для людей!

*Пропонуємо всім, хто знав Юрія Михайловича, розповісти
про нього читачам газети.*

